

ET MORS- HJERTE ♥

Det er barnet ditt. Uansett hva som skjer, uansett hvilke valg det tar. KK har møtt to mødre som har fått satt morskjærligheten på prøve.

Tekst Merete Glorvigen *Foto* Charlotte Wiig *Makeup* Mari Haugersveen/Emina Mahmulin/Una Eliassen/Sothys

Datteren valgte en karriere som stripper og glamourmodell. Men mamma Nina Øien bevet seg over skandaleoppslagene og bestemte seg for å være Lene Alexandras bauta.

Her er 50 000 kroners-puppene». Nina Øien (48) glemmer ikke overskriftene eller dobbeltsidebildet av datteren i Se og Hør for snart 10 år siden. Eller skamfølelsen. Uroen over hva folk tenkte og sa.

Men det var da hun gjorde noe som overrasket henne selv: Hun kjøpte bladet, la det på spisebordet på den nye jobben, og ropte på kollegaene: «Kom å se, datteren min er i Se og Hør». Hun hadde ikke bare bestemt seg for å støtte datteren, uansett. Hun bestemte seg også for å være stolt av henne.

– **Det måtte bli sånn. Det var vanskelig, men hun var helt avhengig av min støtte i den vonde perioden hun var inne i.**

– Hadde jeg ikke hatt din støtte, hadde jeg nok vært død for lenge siden.

Lene Alexandra Øien (32) smiler mot mamma over farrisen. De treffes ofte, nå i regi av KK på en tapasbar på Grünerløkka.

– Når ting har vært virkelig vanskelig i livet

mitt, har jeg alltid hatt min mor for meg der.

Lene Alexandra satte mamma på mange prøver. Tenåringstrassen som moren ikke fikk kontroll over. Viljen som ikke lot seg kue. Som 12-åring trosset hun foreldrene og dro alene på fest på Momarkedet, som 14 ville hun på raveparty i Oslo Spektrum, og lot seg heller ikke stoppe.

– **Hun skulle hele tiden tøye strikken litt lenger. Jeg var mye redd for at hun skulle skeie helt ut.** Men etter hvert som hun ble eldre, skjønte jeg at hun hadde en grense, hun stoppet i tide og kom seg alltid hjem. Du holdt deg unna det som var farlig, forklarer Nina, ser på datteren etter et bekræftende blikk.

– Jeg hadde en nødknapp, nikker Lene Alexandra.

Det ga en bekymret mor en viss trygghet. Selv om hun mener datteren ved flere tilfeller skulle ha trykket på den tidligere. Som for eksempel da hun for andre gang la inn silikon i puppene, 1,2 kilo. Eller da hun stilte opp naken ▶

Mamma Nina Øien har alltid vært Lene Alexandras viktigste støttespiller. - Hun fortjener en stor ærespris for å ha holdt ut med meg!

► i mykpornoblader. Lene Alexandra har levd et mer utsvevende liv enn de fleste. Men så er også mamma Nina Øien en svært tolerant og tålmodig mor. Hun drømte heller aldri om at datteren skulle bli akademiker, jurist eller lege.

Mange har beskrevet den opprivende men likevel så urokkelige kjærligheten til våre barn. Den britiske forfatteren Andrew Solomon har viet 10 år av sitt liv til å finne ut av den. Hva som skjer når barna våre ikke svarer til våre forventninger, når de faller «langt fra stammen», som også er navnet på boka hans hvor han har intervjuet 300 familier, foreldre til alt fra kortvokste til kriminelle, vidunderbarn til homoseksuelle.

– Det er lite som føles mer tilfredsstillende enn vellykkede og hengivne barn, og få situasjoner som føles verre enn når barna våre mislykkes eller avviser oss. Våre barn er ikke oss. Likevel er vi våre barn, skriver han.

– Jeg liker å se det beste i mennesker, og jeg har på mange måter satt pris på at Lene Alexandra er litt annerledes, fortsetter Nina.

– Jeg hadde en drømmebarndom selv, men det ble ofte satt grenser for hva vi kunne gjøre eller si, eller hvordan vi kunne gå kledd. Derfor ble det desto viktigere for meg at mine barn selv skulle finne ut hva som var riktig for dem. Bare man ikke sårer eller skader andre kan man gjøre nesten hva man vil.

Men Lene Alexandra såret seg selv. At barnet ditt ikke har det godt, og at du ikke kan gjøre noe med det, er kanskje en av de største smertene en mor kan oppleve: Da Lene Alexandra var 12, ble hun gruppevoldtatt. Noe moren var uvitende om i nesten 20 år. Nina skjønnte at noe var galt, men kom ikke inn på datteren. Hun hadde mistet gladjenta si.

– Hun ble aggressiv og avvisende. Hun smelte i dører og var ikke noe hyggelig.

– Etter voldtekten mistet jeg all selvrespekt og strebet hardt etter å kompensere for min lave selvfølelse. Samtidig ble jeg veldig på søken etter spenning og oppsøkte miljøer med fest, kriminelle personer og dop, forteller Lene Alexandra.

– Forsto du den gangen at moren din led under valgene du tok?

– Absolutt ikke. Jeg hadde ikke utviklet empatien min nok til å tenke at det ville såre moren min den gangen. Jeg var drevet av oppmerksomhet og ønsket om å tjene penger. Jeg var usikker og selvopptatt.

Forfatter Andrew Solomon mener vi helt fra første stund lokker våre barn til å bli imitasjoner

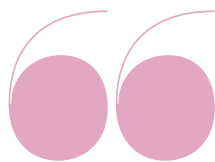
av oss selv, og at vi som foreldre lengter etter det som kanskje er livets mest dypfulte kompliment: Det at barna velger å leve etter våre verdisystemer. Selv om mange av oss er stolte over at vi selv er annerledes enn våre foreldre, kan vi bli fryktelig triste over hvor forskjellige våre barn er fra oss.

«Skal vi danse» 2008 ble en dobbel seier for Lene Alexandra. Ikke bare gikk hun til topps i konkurransen, hun fikk endelig vist fram den hun virkelig følte hun var. Men da kameralsene sloknet og seiersrusen var ute av kroppen, gikk Lene Alexandra inn i en lengre depresjon. Hun lå hjemme på sofaen til moren i nesten et år.

– Det var vondt, husker Nina.

– Du får ikke gjort noe, bare sørge for at hun får ro, skåne henne, og ikke presse henne på noe vis.

I dag jobber Lene Alexandra som personlig og mental trener, og føler hun har funnet tilbake til seg selv. Mamma kjenner også at hennes gladjente er på vei tilbake. Men det har kostet.

Du var en helt fremmed person for meg i mange år. Men jeg trodde aldri at det ikke skulle gå bra.

Nina Øien

– Det er 10 år som gjerne kunne vært visket ut for min del, innrømmer Nina og ser alvorlig på datteren over kafébordet.

– Du var en helt fremmed person for meg i mange år. Men jeg visste at det ville gå bra.

Hva skjer i et morshjerte når hun forstår at hennes eneste barn er sprøytenarkoman? Line Sandøy valgte å være mamma.

Line så traileren dukke opp i enden av det mørke skogholtet. Det var kanskje like greit? Å vrenge bilen de satt i over i venstre fil?

Det var den kvelden da datteren Mathilde (27)

hadde fortalt at hun var sprøytenarkoman. Hun visste at det ikke burde komme som noe sjokk, men det var nettopp dét det gjorde. Hun klamret seg til rattet mens fortvilelsen rev i kroppen, kjeftet og gråt mens Mathilde bare satt der, musestille. «Jeg har lyst til å kjøre inn i den traileren» hørte hun seg selv si høyt.

Line skimtet ingen løsninger. Bare traileren som kom nærmere. Aldri hadde det vært vondere å være mamma. Hun merket at kroppen adlød selv hennes livs mest desperate tanke.

– Vi var sekunder fra å dø, fastslår Line. Mathilde nikker alvorlig. Hun er på besøk hos moren, i småbruket utenfor Kongsvinger som hun flyttet til for bare ett år siden. Men uansett hvor mamma bor, føles det alltid som hjemme. Det kan tilsynelatende virke lenge siden, men det grusomme minnet de sitter ved spisetuebordet og pirker i, er bare to år gammelt.

Etter den kvelden analyserte Line i flere døgn hva hun kunne gjøre og hva hun ikke kunne gjøre for å hjelpe sin narkomane datter, og satt til slutt igjen med dette ene, plutselig innlysende svaret. Å være mamma. Å gi henne det en mor kan best: omsorg, mat og kjærlighet. Og samtidig legge den moralske pekefingeren ned.

– Det ble klart for meg at jeg måtte akseptere situasjonen. Jeg fikk henne ikke til å stoppe å ta dop, sette skudd eller bremse forbruket. Det var likevel en vanskelig situasjon å leve med, mest fordi jeg var så redd. Redd for å miste.

Psykologiprofessor Frode Thuen har møtt mange mødre som har fått satt morskjærligheten på prøve. Han mener det er viktig for foreldre å ha forståelse for det følelsesmessige mangfoldet som oppstår når barna på ulike måter bryter med forventninger og normer, kanskje også moral.

– Morskjærligheten ligger nesten alltid i bunn som en drivkraft, men den lever ikke i et vakuum. Den påvirkes av bekymring og engstelse, skam, sinne og skuffelse. Utfordringen ligger i foreldrenes håndtering av de motstridende følelsene, og hvordan man formidler dette til barnet. Bebreidelse og skam vil skyve barnet vekk. Håndteringen av problemet blir ofte større enn selve problemet.

Å skyve Mathilde fra seg kunne ikke Line risikere.

– Man kan være mamma på så mange måter. Jeg forsto at jeg ikke kunne være den som anklager, pirker på, eller kritiserer, men den som kun støtter og bygger opp. Man kan ikke be en narkoman ta seg sammen. Dessuten visste hun utmerket godt selv hva hun måtte gjøre.

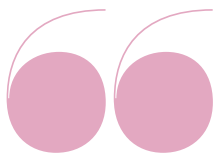
Mathilde sitter ved siden av mamma og nikker.

Noen måneder senere søkte hun plass på Tyrilistiftelsen. I dag har hun vært rusfri i 10 måneder. Da Mathilde la alle kortene på bordet, ble alt annet så mye enklere.

– At du reagerte som du gjorde da jeg fortalte deg om heroinmisbruket, står det stor respekt av. Det var jo akkurat det jeg trengte, å ha deg, en mamma. Vi fikk et mye bedre forhold etter det.

Line så aldri datterens oppstukne armer. Hun visste at gjorde hun det, ville bildet festet seg til netthinnen for alltid. Hennes Mathilde, hennes eneste datter. Det var mer enn et morshjerte kunne tåle.

Det hadde alltid vært dem, Mathilde

og

Når datteren din står og selger =innlandet foran kjøpesenteret, blir det så synlig for alle.

Line Sandøy

mamma. Fra Line ble mor som 22-åring og student, og gjennom to samlivsbrudd. Men de hadde klart seg fint. Oppvakte og energiske Mathilde, som satte sammen ord til setninger allerede da hun var ett år, som hevdet seg verbalt gjennom barne- og ungdomsskolen, som aldri anstrengte seg for å gjøre det bra på skolen, sekserne kom skliende. Selv når hun var inne i tunge rusperioder, som hun trodde hun klarte å skjule. Hun var rusmisbruker, men flink pike til det siste, presterte hele veien, på skolen, senere på kjøkkenet, da hun ble ferdig utdannet kokk, hun var i en bransje der det lot seg kombinere. Hun likte det, fikset det.

Prisen for å ruse seg var fremdeles ikke høy. Helt til det siste året da forbruket skled ut, og hun begynte å sette sprøyter. Men selv da gikk hun på jobb.

Hvorfor Mathilde? Hvorfor gikk det galt? De siste årene har Line blitt en dreven analytiker. Hun har også stilt spørsmålet «hva kunne jeg gjort annerledes», mange ganger. Men hun skjønte fort at hun ikke kom noen steder med å bebreide seg selv.

Line Sandøy fikk morskjærligheten satt på prøve da datteren Mathilde fortalte at hun var sprøytenarkoman. I dag er de nære enn noe gang.

Det var mange utfordringer i barndommen, som en alt for sen ADHD- og Aspergers-diagnose kunne ha forklart.

– Men jeg vet hun hadde en god barndom, at det jeg har gitt henne er veldig bra.

Frode Thuen forklarer at det er særlig ved normbrudd at foreldre har lett for å bebreide seg selv. Man slites mellom skyldfølelse og skam. Skyldfølelsen på innsiden og skammen på utsiden.

Line har også tatt et oppgjør med skammen, og kjemper for at det skal bli mindre skambelagt å være pårørende.

– **Jeg har valgt å være åpen, men det har kostet litt.** Når datteren din står og selger =innlandet foran kjøpesenteret, blir det så synlig for alle. Det er et lite sted, alle vet hun er datteren min. Jeg skulle ønske det var mindre skambelagt, men den jobben må jo begynne hos meg.

Frode Thuen har ofte møtt ambisiøse, skuffede mødre.

– Det kan være vanskelig for enhver mor å forsone seg med at vi ikke kan leve livet for dem. Når barn tar valg vi har vanskelig for å akseptere, er det viktig å ikke definere barnet for valget det

har tatt, men heller ta et skritt tilbake, og se etter likheter. Det gjelder folk som står langt fra hverandre generelt. Når disse konflikterne oppstår, handler det nesten alltid om at foreldrene må justere forventningene.

Helt siden datteren var liten, var Line sikker på at Mathilde kom til å nå langt, og var både stolt og ambisiøs på hennes vegne.

I dag har Line sluttet å ha ambisjoner på vegne av datteren.

– Jeg merker at det har vært veldig sunt. De eneste ambisjonene er at hun skal ha det bra. Å være menneske handler ikke om prestasjoner.

– Det har ført mye bra med seg, det er det som er så sprøtt, sier Mathilde.

Det var nettopp denne observasjonen som også Solomon gjorde seg. I sine intervjuer møtte han på mennesker som feiret en erfaring som de ville ha gjort hva som helst for å unngå. Og det slo ham hvor mye kjærlighet og glede det kan være hos familier som er konfrontert med store utfordringer.

– Det kan jeg skrive under på, konkluderer Line. merete.glorvigen@kk.no